

забезпечити конкурентоспроможність державної служби на ринку праці, зменшити відомчий та місцевий вплив, запобігти корупції, кардинально підвищити заінтересованість кадрів у продуктивній і якісній, ініціативній та ефективній, сумлінній і відповідальній роботі, перебуванні на державній службі та подальшому просуванні щодо кар'єри.

Список використаних джерел:

1. Звіт про підсумки діяльності Головного управління державної служби України у 2009 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.guds.gov.ua/control/uk/publish/>
2. Оболенський О. Державна служба України - концептуальні аспекти розвитку / О. Оболенський // Зб. наук. пр. УАДУ / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. - К. : Вид-во УАДУ, 1999. - Вип. 2. - У 2 ч. - Ч. 2. - С. 14.
3. Закон України «Про Державну службу» в останній чинній редакції від 7 грудня 2017 року <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
4. Закон України «Про Національну поліцію» в останній чинній редакції від 2 липня 2015 року <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

Студент за ОР «Магістр права» кафедри теорії права та держави юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дулеба Мар'яна Романівна¹

АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ З ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Принципи права Європейського Союзу – це основні засади даної правової системи, які визначають зміст правотворчої, правозастосовчої та правоохоронної діяльності ЄС і його держав-членів.

Принципи права ЄС слід відрізнити від основних принципів міжнародного права – заборони використання сили і погрози силою в міжнародних відносинах, мирного вирішення спорів та ін.

Ідея пропорційності бере свій початок з ліберальної традиції, однак спочатку домінувала протилежна їй теорія політичного абсолютизму представником якої був Томас Гоббс. Він виступав за абсолютність влади в державі, вважаючи, що лише така влада здатна захистити людей, що передали їй своє природне право на самозахист. Держава за теорією Т. Гоббса має великі повноваження для досягнення цілі – захисту життя і власності членів суспільства. Отже, держава володіє правом природного стану - право робити все що завгодно в цілях самозбереження, яке передали їй люди.

Ліберальна доктрина бере свій початок із теоретичної спадщини Джона Локка, який ставив на перше місце природні права людини, зазначаючи, що здійснення політичної влади та повноважень є легітимними за умови, що цим здійснюється захист природних прав. Він стверджував, що метою закону є не знищення чи обмеження свободи, а навпаки її збереження і розширення. Закони, що приймаються державою, повинні відповідати теорії природного права. Також філософ зазначав, що по закону природи кожен має право карати порушників цього закону такою мірою, яка зупиняє це порушення. Тобто покарання повинне бути пропорційним вчиненому злочину.

Шарль-Луї Монтеск'є зазначав, що має бути певна сумірність у покараннях. Він вважав, що важливо уникнути більшого злочину, чим меншого, а також того, що є згубнішим для суспільства, порівняно з тим, що ж менш згубним.

Отже, представники ліберальної традиції пов'язують ідею пропорційності з

¹ Науковий керівник: Теремцова Н.В.

обмеженням прав людини, яка виступає однією з гарантій правомірності обмеження прав людини, яка виступає однією з гарантій правомірності обмеження таких прав і урівноважує співвідношення приватного і публічного інтересу.

З плином часу права людини набували все більшого значення і пріоритету в діяльності держав, закріплювались в міжнародно-правових актах. Найбільш змістовно права людини були виражені в міжнародно-правових актах, які були погоджені державами і в яких вміщуються норми прав людини: Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року, Пакт про громадянські і політичні права від 19 грудня 1966 року, Конвенція про припинення злочину апартеїду і покаранні за нього від 30 листопада 1973 року, Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року і Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 року [1].

За змістом Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод не всі права людини є абсолютними, на що вказує стаття 15, яка визнає, що під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом. Але наведене положення не може бути підставою для обмеження права на повагу гідності та особисту недоторканість, не допускається покарання без закону. Обмеження, дозволені згідно з цією Конвенцією щодо зазначених прав і свобод, не застосовуються для інших цілей ніж ті, для яких вони встановлені (стаття 18).

При формуванні та вдосконаленні власної правової системи (у тому числі принципів права ЄС) Європейський Союз також використовує і творчо запозичує різні принципи, вироблені в національному праві його держав-членів. На цей факт в деяких випадках прямо вказують установчі документи ЄС. Так, основні права людини і громадянина входять в зміст права ЄС, як вони гарантовані не тільки Конвенцією про захист прав людини і основних свобод, а й "як вони впливають із загальних для держав-членів конституційних традицій".

Поряд із принципами, сприйнятими з інших правових систем, в праві ЄС існують і продовжують створюватися власні унікальні принципи, які є результатом розвитку саме даної правової системи.

У праві ЄС в даний час відсутня офіційна класифікація діючих в ньому принципів. Виходячи зі змісту діючих установчих документів в редакції Лісабонського договору та інших джерел права ЄС, можна виділити наступні основні групи принципів (всього сім), деякі з яких мають частково схожий зміст.

Принцип пропорційності, використовуючи термінологію Е. Давида (Eric David), є одним з «відносних заборон», відмінність якого від абсолютних заборон в тому, що його зміст змінюється в залежності від конкретних ситуацій: «Принцип пропорційності ... забороняє воюючим будь-які дії, які, будучи дозволеним *in abstracto*, виявилось б недозволеним *in concreto* зважаючи на свою надмірність ... » [2, с.266, 834-835]. Прагматична природа принципу пропорційності, що передбачає пошук соціально-орієнтованого контекстуального балансу між антагоністичними цінностями, пояснює, чому цей принцип не міг утвердитися раніше, ніж була серйозно поставлена проблема захисту цивільного населення від наслідків війни в цілому і непрямой шкоди від нападів.

Відповідно до сучасних панівним уявленням про принцип пропорційності, цінність даного принципу полягає в тому, що він в змозі забезпечити як «реалістичність», так і «автономію» цієї галузі міжнародного права. З одного боку, пропорційність забезпечує необхідну гнучкість правового регулювання військових дій, надаючи воюючих сторін деяку свободу розсуду у визначенні стратегії і тактики

ведення військових дій. Тим самим він, як вважається, підвищує ймовірність дотримання учасниками збройних конфліктів. Крім того, він відображає військові реалії в сучасному світі, коли різноманіття і складність методів ведення війни роблять спроби встановити детальні, формально-визначені правила здійснення нападів не тільки безперспективними, а й контрпродуктивними з гуманітарної точки зору. [3, с. 169]

Принцип пропорційності був сформований як принцип прецедентного права і отримав свій розвиток в практиці Європейського суду з прав людини, який його часто застосовував при прийнятті рішень.

Принцип пропорційності розвивався не лише у судовій практиці, а отримав свій позитивний нормативний вияв у договорах про створення Європейського Союзу. Сформована чисельною кількістю справ у Європейському Суді, концепція принципу пропорційності була інкорпорована в Амстердамському Договорі 1997 року. З протоколом про застосування принципів субсидіарності та пропорційності від 2 жовтня 1997 року, доданого до Амстердамського Договору, зазначеного, «що для запобігання перевищенню влди кожна інституція Європейського Союзу повинна застосовувати принцип субсидіарності у поєднанні з принципом пропорційності», останній означає те, що «заходи Спільноти не повинні виходити за межі того, що потрібно для досягнення цілей Договору».

Зазначене засвідчує, що принцип пропорційності є принципом прецедентного та інституційного права, який повинен враховуватись судами та державними органами про обмежання прав особи та втручання в її права. Таким чином принцип пропорційності пов'язаний насамперед з проблемою правомірності обмежень прав людини.

Як висновок, автор зазначає, що вся історія становлення принципу пропорційності вказує на те, що він є тим елементом, завдяки якому досягається баланс між публічним і приватними інтересами, а отже він є і своєрідним фактором стримування державного втручання в права особи. Принцип пропорційності є складовою принципу верховенства права та забезпечує дію принципу пріоритету прав людини, що в свою чергу свідчить про неможливість становлення правової держави без його дотримання. Безперечно, що даний принцип був поштовхом і необхідним кроком в утвердженні прав людини і недопущення їх правомірного обмеження.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод . Документ 995_004, чинний, поточна редакція — Редакція від 02.10.2013, підстава - 994_002-13.{Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97}— Режим доступу: [http://zakon0.rada.gov.ua.](http://zakon0.rada.gov.ua)]
2. Давид Э. Принципы права вооруженных конфликтов. —М., 2011. — 910 с.
3. Charles J. Dunlap, Jr., Law and Military Interventions: Preserving Humanitarian Values in 21st Century Conflicts (Carr Center for Human Rights, John F. Kennedy Sch. Of Gov 't, Harvard U., Working Paper, 2001), available at <http://www.ksg.harvard.edu>.

**Студент 3-го курсу факультету №2
Національної академії внутрішніх справ
Дурандікова Інна Олександрівна¹**

ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

На сьогодні існує і залишається актуальним питання виникнення правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху, оскільки статистичні дані вказують на значну

¹ Науковий керівник: Харченко Н.П.